

Valerija Skrinjar-Tvrzova: Kam potuje cesta. Prev. Neža Maurer. Ilustr. Roža Piščanec. Ljubljana. Mladinska knjiga 1982. (Deteljica.)

V času, ko spremljamo polemiko o morebitnem »jugoslovanstvu« in dejanskem »slovenstvu«, pomeni zbirka zgodbic *Kam potuje cesta* Valerije Skrinjar-Tvrzove praktično ponazoritev takšne izbire. Pisateljica je po rodu Slovenka, doma iz Zagorja, v zadnjih letih pa se vse bolj uveljavlja kot jugoslovanska pisateljica, tako da je treba njene knjige prevajati v materinščino. Sama se ima za »Jugoslovanko v dobrem smislu«; čeprav se je selila iz kraja v kraj, je v njej ostalo nekaj, kar se imenuje rojstni kraj. Prevajalka knjige *Kam potuje cesta* Neša Maurer meni, da pisateljica Valerija Skrinjar-Tvrzova ustvarja živo vez med našimi narodi.

Ali je v teh drobnih in kratkih zgodbah opaziti to vez? Pogosto je v ospredju tisto, kar naj bi bilo skupno in splošno za vse ljudi. Avtorica je poetična, optimistična in čustvena; življenje slika s prijaznimi barvami. Človečnost, ki jo ponuja, je včasih tako popolna, da se človek vpraša, le kje je najti tak svet, in si ga hkrati močno zaželi. Narava je pogosto v ospredju pisateljinih srečanj z lepoto. Naravni pojavi so personificirani, neubranost in neugnarnost sta samo hipni, saj dobrota zmaguje. Vse, kar obstaja, diha, čuti ali raste, nosi v sebi pripravljenost priskočiti na pomoč, kaže naklonjenost, radodarnost in dobroto. Domišljija se brez spon zaganja v višave — iz vsega je mogoče napraviti nekaj lepšega, drugačnega...

Ta idilična razmerja bi lahko po-
menila beg iz ogrožajoče dejanskosti,

lahko pa bi imela tudi veljavo pedagoškega hotenja, da je otrokom treba kazati lepoto in jih spodbujati, da jo bodo hoteli tudi sami iskati in odkrivati. Življenja se je treba veseliti za vsako ceno, iz dobrih, neznatnih stvari iztisniti majhne radosti in izbrati ustrezno življenjsko usmeritev. Pisateljica pravi, da je mogoča ena sama.

Človek ima nenavadno moč: vse lahko poimenuje, vse nepomembne reči zmore prepesniti v lepoto, dobroto, srečo, mir, umirjenost in poštenje — vrednote, ki jih Valerija Skrinjar-Tvrzova tudi eksplicitno navede. Kadar se nakopičijo pretirano resne stvari, je pač dobro, da gremo na sprehod; to je simbol za svobodo, drugačnost in samostojnost. Ne ostajati v mračnih hišah, ampak oditi ven na sonce, se prepustiti vetru in si napolniti pljuča s svežim in zdravim zrakom ter z zdravilnimi vonjavami.

Vse to veje iz večine pisateljinih zgodb. Zanimivo pa je, da je umetniško najsilovitejša zadnja zgodba *Škorenjčki*. Vsebinsko in jezikovno se povsem razlikuje od drugih. Pri-poveduje o otroku, ki nima navadnih gumijastih škornjev in ne more hoditi po vodi tako kot drugi otroci. Družina ima slab socialni položaj; oče, ki gara v rudniku, se celo vda alkohol. Pisateljica na videz lapidarno, v resnici pa s pravo jezikovno mero oriše otrokovo doživljanje in končno tragiko, ko otrok škornje sicer dobi, a jih še istega dne uniči na koščku stekla. V tej umetniško učinkoviti pripovedi jezik nekako samostojno funkcionira, medtem ko je bilo v drugih zgodbah hotenje po lepoti tako očitno, da skoraj vsak stavek po izbrušenosti besed, kom-

binacijah med njimi in iskanju nečesa posebnega zveni kot verz.

Srbohrvaško besedilo slovenske pisateljice je v slovenščino skrbno prevedla avtorica spremne besede Neža Maurer, ki pri slovenjenju pomanjšanih in igrivih imen ni imela lahke naloge. Ilustracije je prispevala zna-

na slovenska slikarka Roža Piščanec.

Knjiga bo s svojo lepoto našla pot do tistih, ki imajo radi poezijo; teh pa je kljub razburkanemu času še vedno veliko. Ali pa prav zaradi njega?

Marija Švajncer

ŠEST NOVIH KNJIG V ZBIRKI ČEBELICA

Šest novih knjig v zbirki Čebelica iz leta 1982 ponovno pomeni smiselno urejeno celoto; urednik Niko Grafenauer je vanjo uvrstil štiri slovenske avtorje — dva iz preteklosti in dva sodobnika, pisca iz južne republike ter tuje narodne pdavljice. Dva slovenska avtorja sta pesnika, vsi drugi pa so prozni pisci. Primerna pozornost je posvečena dogodkom iz preteklosti: opaziti je reminiscence na socialne krivice in partizanska junaštva, dovolj pa je tudi zasidranosti v naš čas. Nekatera sporočila presegajo ozke časovne določenosti in ohranjajo svežino v različnih spletnih okoliščin. Likovne stvaritve se primerno navezujejo na tisto, kar je povedano z besedami, v posameznih primerih bi lahko zaživele s povsem samostojno govorico. Prevladujejo že uveljavljeni ilustratorji.

Književnik, publicist, prevajalec in gledališki strokovnjak Smiljan Samec (rojen leta 1912) je dal svojim pesmicam naslov *Leseni konjiček*. V teh pesmih je mogoče opaziti in pozdraviti zgledovanje po klasični slovenski otroški poeziji, kar precej je pomanjševalnic, velik pomen imajo narava in spremembe v njej. Pesnik med drugim opazuje, kako rastejo in napredujejo njegovi vnuki; to mu veliko pomeni, ker je on sam njihova

va pestunja. Prepričan je, da je svet nekakšen blodnjak. Veliko je že potoval in nazadnje ugotovil, da je doma vendarle najlepše. Hudomušno spremlja drobne dogodke okrog sebe in se veseli življenja. Kar zadeva pesniški jezik, so njegove rime ubrane, besede preproste in razumljive za majhne otroke — tovarišice v vrtcih bodo lahko s temi pesmicami obogatile glasbeno vzgojo — tu in tam se tudi pojavljajo vzkliki, medmeti in podobni glasovi. Zelo lepe, duhovite in barvno prijazne ilustracije je napravil Milan Bizovičar. Knjižico bodo otroci gotovo vzeli za svojo.

Franc Belčič je sedemnajst ugank zbral pod naslovom *Brez preglavice za bistre glavice*. Nekaterе uganke res zahtevajo bistre možgane: napisane so namreč z izbranimi izrazi in tudi dovolj zavito, da se bo otrok moral miselno potruditi. Najbolje je, da uganke prebere učiteljica ali vzgojiteljica, kajti vsaka enigma ima rešitev na risbici; avtorica teh barvno razkošnih in privlačno razvozlanih ugank je Marjeta Cvetko. Uganke so napisane v obliki kratkih pesmic, v katerih rime prijetno pozvnanjajo.

Slovenski pisatelj Josip Ribičič (1886—1969) še danes ohranja aktualnost in svežino. Otroci se z zani-